

Guia de lectura

Tan petita
i ja saps...

Maria-Mercè Marçal
Pròleg i tria de **Jaume Subirana**
dibuixos de **Marta Altés**
Guia de lectura de **Martina Escoda**

Andana
editorial
www.andana.net

ISBN: 978-84-943130-7-3

Guia de lectura

A continuació teniu una sèrie de propostes per ampliar i millorar l'experiència lectora de l'antologia de poemes de Maria-Mercè Marçal *Tan petita i ja saps...* La guia està pensada perquè es pugui aplicar a les aules, als clubs de lectura o a la lectura individual, i com a suport per a tot tipus de mediadors: ensenyants, bibliotecàries, pares, mares, avis...

1. Abans de la lectura: propostes per a analitzar la informació que aporten els paratextos (títol, imatge de la coberta, sinopsi...) una introducció a la biografia de l'autora per a generar expectatives sobre la lectura.

2. Projectes:

- * Auca Maria Mercè Marçal
- * Enquesta a les famílies sobre la vida de les dones i les xiquetes d'abans
- * Joc poètic
- * Marçal a escena
- * Musiquem poemes de Marçal
- * Pòdcast musical

Això sí, recordeu que aquesta guia només és una proposta d'activitats al voltant de la lectura, amb caràcter orientatiu. No cal fer tots els projectes ni fer-los exactament igual. Totes les propostes es poden adaptar a la idiosincràsia del grup o a l'evolució de la conversa literària.

1 ABANS DE LA LECTURA

* Coberta del llibre

La coberta d'un llibre és el primer contacte que hi tenim i és important observar com es presenta.

- De què deu tractar el poema que fa de títol de l'antologia? *Tan petita i ja saps...*

.....

.....

- Descriu la imatge de la coberta:

.....

.....

.....

- Quina relació té la il·lustració amb el títol?

.....

.....

.....

* Sinopsi

Els poemes es descriuen com «un recull de versos diferents, propers, valents i bonics».

També s'explica que apareixen els elements següents:

- ▶ Jocs
- ▶ Bruixes
- ▶ Parets
- ▶ Llunes
- ▶ Cant a la vida
- ▶ Cançó i il·lusió

- Llegeix els títols dels poemes de l'índex i intenta agrupar-los en algun dels elements esmentats a la sinopsi. Busca un exemple de cada. Si amb el títol no te'n surts, pots llegir els primers versos dels poemes.

• Jocs: .....

• Bruixes: .....

• Parets: .....

• Llunes: .....

• Cant a la vida: .....

• Cançó i il·lusió: .....

* Presentació: «Com és d'alta la paret»

1. Una auca sobre la vida de Maria-Mercè Marçal

Per conèixer la biografia de Maria-Mercè Marçal l'alumnat realitzarà una auca per parelles, que penjaran a l'aula i en faran una exposició per a altres cursos.

Passos per seguir:

1. Documentar-se i extreure la informació de la presentació del llibre.
2. A partir del models d'auca de La paret de les auques o Auques per a l'escola redactar el contingut i distribuir-lo en vinyetes.
3. Elaborar un guió dels versos rimats i dissenyar quin tipus de dibuix el podrà acompanyar.
4. Realitzar l'auca i penjar-la en un racó atractiu de l'aula.
5. Convidar altres cursos a veure-les i llegir-les davant l'alumnat. Prèviament assajar-ne la lectura en veu alta perquè sigui dinàmica i atractiva (entonació, to, ritme i dicció adequats) i capti l'interès dels oients.

2 DURANT LA LECTURA

2. Les xiquetes i les dones d'ara i d'abans

L'alumnat farà un treball sobre la vida de les dones d'ara i abans a partir del poema «Les xiquetes del meu poble».

En aquest poema es descriu la vida de les dones en un entorn rural durant l'època franquista.

- Com es descriuen les xiquetes?

.....

- Enumera els punts de costura que fan i busca informació de cada un.

• .....

• .....

• .....

- Quina cançó canten?

.....

.....

- Com es descriuen les dones?

.....

.....

- Enumera les feines que fan i busca'n informació o el significat si no el coneixes.

• .....

• .....

• .....

• .....

• .....

• .....

• .....

• .....

- Parla amb les teves àvies o dones de la família i pregunta'ls com va ser la seva experiència a l'escola durant el franquisme. També demana'ls què feien les dones de la família. Es quedaven a casa? Treballaven fora?
- I ara, què ha canviat en la vida actual respecte del que descriu el poema? Reflexioneu-hi a partir de les preguntes següents.
  - Què fan les xiquetes del teu poble o ciutat?
  - Fan costura?
  - Què aprenen i on?
  - Com ha canviat l'escola?
  - Quines assignatures fan?
  - Què fan les dones del teu poble o ciutat?
  - Quin tipus de feines fan?
  - Les dones s'ocupen del berenar de les nenes?
  - Què berenaven les nenes segons el poema?
  - Què berenen ara?

El 8 de març i la dona d'abans i d'ara

Buscarem informació del dia de la dona treballadora, el 8 de març, i en preparam una infografia que caldrà presentar a classe. S'hi inclourà el poema de «Les xiquetes del meu poble».

Caldrà explicar i reivindicar el paper de la dona treballadora al llarg de la història. Podem aprofitar per fer una anàlisi comparativa entre l'època franquista i l'època actual del teu entorn (poble o ciutat; oficis, treballs, professions, feines domèstiques, conciliació familiar, etc.) a partir de l'experiència relatada per la nostra família.

Aquest treball es pot emmarcar dins la data assenyalada del 8 de març i fer-ne una exposició oberta a les famílies i als altres cursos i fins i tot, es pot buscar un espai del barri o de la població on exposar-lo i presentar-lo.

La batalla domèstica

També es pot vincular el 8 de març al poema «**Drap de la pols**» i fer-ne una infografia en forma de diccionari visual que serveixi per reivindicar el feminisme.

Passos per seguir:

1. Enumerar el camp semàntic de productes de neteja que apareixen al poema.
2. Buscar imatges dels productes i les definicions i preparar-ne un diccionari visual.
3. Reflexionar sobre la idea que transmet el poema sobre la neteja: «surt el guerrer vers el camp de batalla».
4. Pensar quina vinculació pot tenir amb el paper de la dona.
5. Expressar-ne l'opinió personal i compartir-la amb la resta durant la presentació del diccionari visual.

Amb l'acompanyament de la «Cançó de fer camí»

També es pot relacionar amb el poema «Cançó de fer camí». En la presentació del 8 de març podem recitar el poema o escollir una de les seves versions musicalades per escoltar durant l'exposició (es poden buscar al web Música de poetes).

Les xiquetes de la meva família

L'alumnat recrearà el poema de «**Les xiquetes del meu poble**» i escriurà la vida de les nenes i dones de la pròpia família (les nenes ara no fan costura a l'escola, com és la vida a l'escola actualment, què fan les àvies i les mares durant el dia, etc.). Es pot escollir el tipus de text que es vulgui redactar: una narració, un text descriptiu o un poema de rima lliure.

Les xiquetes del meu poble...

Les xiquetes del meu poble

.....
.....
.....

Les dones del meu poble

.....
.....
.....

3. Un joc poètic

Per parelles triaran un poema que els agradi de la llista següent:

- ▶ «Brida»
- ▶ «Els teus llavis. La fruita...»
- ▶ «Avui, sabeu? Les fades...»
- ▶ «Cançó de saltar a corda»
- ▶ «Magdalena...»
- ▶ «Jo soc l'altra. Tu ets jo mateixa...»
- ▶ «El meu amor sense casa»

Hauran de dissenyar un joc sobre el poema en el format que vulguin (joc de cartes, gimcana, joc de taula, joc de preguntes i respostes...). El presentaran a l'aula i després la resta el provaran i hi jugaran. Cal que el joc fomenti la lectura dels poemes així com la seva comprensió i sobretot gaudi.

Passos per seguir:

1. Escollir un poema que els agradi i justificar-ne la tria.
2. Llegir, comprendre, analitzar el poema, argumentar-ne una valoració personal. Buscar la informació a webs de recursos que poden trobar, per exemple, a Maleta Pedagògica: Maria-Mercè Marçal a l'aula.
3. Dissenyar un joc atractiu per presentar i jugar a classe. Decidir el tipus de joc. Planificar i dissenyar-ne el contingut tenint en compte el punt de partida: llegir i comprendre dos poemes de diferents autors.
4. Realitzar el joc segons el planificat amb el material adequat.
5. Presentar el joc a classe.
6. Posar en pràctica els diferents jocs.
7. Reflexionar sobre què han après i posar en comú l'experiència: han gaudit dels poemes? Han creat uns jocs que facin gaudir de la poesia?

4. Marçal a escena

L'alumnat prepararà un recital dels poemes que més els hagi agradat en un festival literari del centre (com per exemple, Sant Jordi).

Caldrà pensar un fil conductor per a l'espectacle (temàtic o biogràfic i incorporar-hi elements de l'auca de l'autora que han realitzat prèviament).

Passos per seguir:

1. Triar els poemes que els agradin i decidir el fil conductor de l'espectacle.
2. Pensar i escollir els elements escènics adequats per a cada poema. (Atrezzo: objectes, vestuari, mobiliari, imatges projectades en pantalla com ara les il·lustracions del llibre...)
3. Elaborar un guió i estructura del recital (ordre dels poemes, fragments de l'auca, etc.).
4. Decidir si és necessària alguna música d'acompanyament puntual o permanent. En cas que sigui així, escollir-la i buscar-la (aprofitar si algun alumne toca algun instrument i que sigui en viu o buscar alguna melodia enllaunada).
5. Pensar si es vol incloure també alguna versió de poema musicat ja existent (del web de Música de poetes).
6. Repartir el rol de cadascú: quins poemes recitar o qui s'encarrega de la part de narració de l'auca.
7. Assajar i memoritzar els poemes tenint en compte com s'ha de recitar bé un poema (entonació, ritme, to de veu, dicció, etc.). En cas de tenir un escenari al centre, decidir de quin joc de llums es pot disposar. Un alumne o docent pot fer de tècnic d'il·luminació i un altre, de tècnic de so per posar les músiques enllaunades si és necessari.
8. Representar l'espectacle davant de l'alumnat de tot el centre en un context festiu.
9. Si es pot, gravar el recital i així després projectar-lo a classe, fer-ne una valoració plegats i penjar-lo al web del centre.

3 DESPRÉS DE LA LECTURA

5. Musiquem un poema

Amb la col·laboració de l'assignatura de música l'alumnat farà una versió musicada d'un poema de l'autora.

Es partirà de l'escolta de les versions musicades de Música de poetes:

- ▶ «Avui, sabeu?, les fades... » (Biel Majoral i Antoni Artigues)
- ▶ «Cançons de paper fi... » (Celeste Alías i Marco Mezquida)
- ▶ «Cançó de fer camí» (Ovidi4 i Rusó Sala)
- ▶ «El meu amor sense casa» (Llunàtiques)
- ▶ «Jo soc l'altra. Tu ets jo mateixa» (Les Kol·lontai)
- ▶ «Tan petita» (Javier Muguruza)

Passos per seguir:

1. Per parelles escollir un poema i decidir si s'optarà per fer-ne una versió rapejada o d'algun estil musical que els agradi i els sigui fàcil i atractiu. La versió musicada del poema pot ser recitada o cantada, però hi ha d'haver acompanyament musical.
2. Utilitzar recursos digitals per compondre i gravar la música a partir de programes de fàcil ús recomanats pel docent de música.
3. Un cop composta i creada la versió, penjar-la al web del centre. També es pot organitzar al centre un concert «marçal·là» en què s'escoltaran les diferents versions.

6. Un pòdcast musical

L'alumnat elaborarà un pòdcast musical en què representaran i gravaran una conversa entre un entrevistador o entrevistadora i els membres d'una companyia de músics fictícia que ha compost la versió musicada d'un poema de l'activitat anterior.

Passos per seguir:

1. Formar els grups i els rols de cadascú: persona entrevistadora i parelles que han fet els poemes musicats.
2. Pensar a qui va adreçat el pòdcast, a qui li pot interessar i per què.
3. Elaborar el guió del contingut de les preguntes i respostes de la conversa. Es pot incloure una reflexió sobre la importància de musicar poemes (per què musicar poemes si la poesia ja té música?).
4. Assajar i estudiar el guió de la conversa radiofònica tenint en compte l'entonació, la vocalització i la velocitat adequades, els canvis de ritme i to de la veu perquè sigui una conversa més dinàmica.
5. Gravar el pòdcast amb una aplicació adequada per gravar àudios.
6. Reproduir els pòdcasts a classe, fer-ne una valoració individual i col·lectiva i posar-ho en comú.
7. Penjar els pòdcasts en el web del centre i presentar-los a altres cursos i famílies.